

EGNE LÆREPLANER FOR BLINDE

Blindeforbundets landsmøte - 24.09.2021

Mette Bævre & Siri Smedsrud - Foreldre til blinde barn - ftbb.no

SIRI:

Først ønsker vi å takke for at vi har blitt invitert til å komme hit i dag og dele noen av våre erfaringer og snakke om hvorfor det er behov for egne læreplaner for blinde.

Litt om oss:

Siri Smedsrud:

Mor til blind gutt på 13 som går i 9. trinn på Øraker ungdomsskole i Oslo.

Ungdomsskolen er en "Google-skole" og bruker ikke bøker men internett som kilde til undervisningsmateriell.

Mette Bævre:

Mor til blind gutt som går i 2. trinn ved Høvik skole i Bærum.

Bærum kommune har vedtatt å digitalisere undervisningen i grunnskolen. Høvik skole er en "iPad-skole".

Sammen tok vi initiativ til å stifte organisasjonen "Foreldre til blinde barn" august 2021.

SIRI: om siri

METTE: om mette

Vi er to mødre som har erfart at systemet rundt barna våre har sviktet totalt. Vi blir behandlet som enkeltsaker, men i realiteten er vi vitner til en systemsvikt

Per nå får ikke blinde elever i norsk skole et likeverdig utbytte av undervisningen. Vi kan ikke sitte stille å være vitne til at denne gruppen elever ikke tas hensyn til.

Sammen tok vi initiativ til å stifte organisasjonen "Foreldre til blinde barn". i august.

Organisasjonen FTBB vil jobbe målrettet mot å forbedre undervisningstilbudet som gis til blinde barn.

Vi håper på samarbeid med Norges Blindeforbund.

Lansering av FTBB

3

Vi lanserte organisasjonen vår med en film. Her møter vi Petter som forteller om hvordan det er å være blind.

Egne læreplaner for blinde vil sikre:

1. Egnede evalueringskriterier
2. Tilgang til egnede læremidler
 - Tilrettelagte bøker
 - Universelt utformede digitale læremidler som er tilgjengelig for blinde
3. At lærerne som underviser blinde har tilstrekkelig kompetanse

I tillegg bør §2.14 fjernes. Opplæring i punktskrift, tekniske hjelpemidler og mobilitet må inkluderes i læreplanene og gjennomføres innenfor normal undervisningstid.

4

METTE:

Vi mener at egne læreplaner for blinde vil sikre:

1. **Egnede evalueringskriterier**, der det blir tatt hensyn til blinde barns forutsetninger og arbeidsmetoder.

Status nå er at; Blinde barn evalueres på samme grunnlag, med de samme evalueringskriteriene som de seende barna.

Blinde barn har ikke samme forutsetninger til å nå alle mål i læreplanene, som f.eks.: Stavskrift/løkkeskrift i norsk, Kunst og håndverk, Gym

Punktskriftbrukere har dessuten egne metoder i noen fag, som f.eks. matematikk
2. **Med egne læreplaner for blinde ønsker vi også å sikre de tilgang til egnede læremidler. Vi ønsker at blinde barn skal ha tilgang til:**
 - Tilrettelagte bøker
 - Universelt utformede digitale læremidler som er tilgjengelig for blinde med blindetekniske hjelpemidler.
3. **Med egne læreplaner ønsker vi også å sikre at lærere som underviser blinde barn har tilstrekkelig kompetanse. Vi ser at det er helt nødvendig at det stilles krav til kompetanse.**

SIRI:

Opplæring i punktskrift, tekniske hjelpemidler og mobilitet må inkluderes i læreplanene og gjennomføres innenfor den ordinære undervisningen, og man bør vurdere om §2.14 bør fjernes.

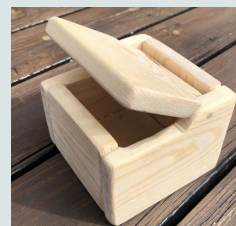
Ved en stadig større digital skolehverdag, stilles det store krav til digitale ferdigheter hos de blinde barna. Kravene som stilles er større når digitale plattformer ikke er universelt utformet.

Eksempel fra Kunst og håndverk

Evaluering av skrin:

- Forarbeid: Godkjent
- Riktig oppmåling/nøyaktighet: Boksen er stort sett rett i vinklene - noe skjevhet i frontvegg.
- Sammenføyning: Delvis tett (bunn), ellers pent utført.
- Etterbehandling: Boksen er stort sett meget godt pusset.
- Tilbakemelding: Husk å være nøyaktig når du måler opp (forarbeid og arbeid med linjal).
- **Karakter: 4/5**

5

SIRI:

Dette får meg til å lure, hadde karakteren blitt bedre dersom assistenten målte? Med en taktil linjal har man kun har 1/2 cm som minste måleenhet. Da tenker i alle fall jeg at det er vanskelig å få til et bedre skrin.

Begrensningen i hjelpemidlene blir ikke hensyntatt i evalueringen.

Kunnskapsløftet (KL20)

1. Lansert 18. november 2019, kun 9 måneder før de ble iverksatt
2. Stor satsning på digital kompetanse
3. Mangel på egnede læremidler fører til økt behov for spesialundervisning.

Skolene har ansvar for tilrettelegging av undervisningen, men forholder seg i liten grad til §18 og §21 i Likestillings- og diskrimineringsloven.

METTE:

Høsten 2020 ble det innført nye læreplaner i grunnskolen. Denne fagfornyelsen har fått navnet Kunnskapsløftet 2020, som forkortes KL20.

1. KL20 ble lansert kun 9 måneder før det skulle iverksettes. Vi observerer at de blinde barna har ikke blitt ivaretatt i denne omstillingsprosessen.
2. Med KL20 følger en stor satsning på digital kompetanse, og innføring av digitale læremidler. Mangel på universell utforming gjør at disse ikke er tilgjengelig for de blinde barna.
3. Med KL20 har mange blinde elever mistet tilgang til tilrettelagte læremidler da skolene ikke lenger benytter lærebøker, og mangelen på egnede læremidler fører til økt behov for spesialundervisning. Skolene evner ikke å gi de blinde elevene tilpasset opplæring som ivaretar deres faglige og sosiale utvikling innefor rammene av ordinære opplæring.

Skolene har ansvar for tilrettelegging av undervisningen, men forholder seg i liten grad til §18 og §21 i Likestillings- og diskrimineringsloven.

Likestillings- og diskrimineringslova

§ 18.Særlig om universell utforming av IKT

Løsninger for IKT som underbygger virksomhetens alminnelige funksjoner, og som er hovedløsninger rettet mot eller stilt til rådighet for allmennheten, skal være universelt utformet fra det tidspunktet som er fastsatt i § 41.

Med IKT menes teknologi og systemer av teknologi som brukes til å uttrykke, skape, omdanne, utveksle, lagre, mangfoldiggjøre og publisere informasjon, eller som på annen måte gjør informasjon anvendbar.

(...)

Mette:

Likestillings- og diskrimineringslova

§ 21. Rett til individuell tilrettelegging for elever og studenter

Elever og studenter med funksjonsnedsettelse ved skole- og utdanningsinstitusjoner har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen, for å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter.

(...)

Digitale læremidler = Digitalt utenforskap

- **Få** digitale læremidler tilfredsstill kriteriene for universell utforming
- **"Ingen"** digitale læremidler er tilgjengelige med blindetekniske hjelpemidler
- **Alle** er klar over dette:
 - Forlagene/utviklerne:
 - "Er i en prosess...", "Jobber med saken...", "Håper neste versjon blir bedre..."
 - Kunnskapsdepartementet erkjenner at det er et stykke igjen
 - Sier at utviklerne må gjøres klar over at løsningene ikke er UU
 - Brukere kan klage digitale ressurser inn til Diskrimineringsnemnda
 - Innkjøpere av digitale læremidler må stille krav til UU
 - Digitale løsninger må testes mtp krav til UU og tilgjengelighet for blinde
 - Brukermanual/demo med blindetekniske hjelpemidler

SIRI:

Vi opplever at innføringen av digitale læremidler har ført til et økt utenforskap.

Synspedagogisk kompetanse

1. Ingen krav til synspedagogisk kompetanse til lærerne som underviser blinde.
2. Statped har en rådgivende funksjon for kommuner som inngår samarbeidsavtale grunnet mangel på synspedagogisk kompetanse.
3. Statped er ikke tydelige på hva som trengs av kompetanse.
4. Statped er ikke nok ute i skolen til å etterse at blinde elever får et likeverdig opplærings- og utdanningsmuligheter.

10

SIRI

1. Til sammenlikning har elever som lærer tegnspråk i grunnskolen får vedtak om opplæring etter opplæringslova § 2-6 som utløser særskilte rettigheter knyttet til læreplaner, timetall og lærers fagkompetanse
2. Samarbeidsavtalene mellom Statped og kommuner er basert på at skolene selv på etterspørre hvordan de skal løse konkrete utfordringer de støter på. Vi opplever ikke at Statped tar initiativ til å hjelpe skolene til å være i forkant av kjente problemstillinger vedr. tilrettelegging for blinde. Statped sitter passivt og venter på spørsmål fra skolene.
3. Statped kommer med anbefalinger vedr. opparbeiding av kompetanse, men det finnes mange tilfeller av at rektor ikke følger disse. Skolene stiller ikke beredt med egnet kompetanse, men "tar ting litt etterhvert". Det medfører at mange elever ikke får den tilretteleggingen de har krav på.
4. Ingen med synspedagogisk kompetanse har tilsyn med eleven.

Hvor svikter det?

1. Ingen har eleven i fokus. Hverken Statped eller PPT ser situasjonen og behovet fra elevens perspektiv.
2. Ingen formelle krav til synspedagogisk kompetanse hos lærerne.
3. PPT som skriver sakkyndig vurdering og legger føringer for behovet, har ikke kompetanse til å utføre denne oppgaven.
4. Mangel på kompetanse gjør at skolen/PPT ikke ser tilretteleggingsbehovet.
5. Skolen klarer ikke innhente kompetanse fra Statped fordi de ikke vet hva de skal spørre om.
6. Ingen etterser at det som undervises på kurs i regi av Statped blir implementert i undervisningen.

METTE:

Vi er vitne til en omfattende systemsvikt som blir behandlet som enkeltsaker.

Ved å se nærmere på enkelte elevers undervisningssituasjon, finner man hull i systemet som man kan jobbe målrettet mot å tette.

Våre erfaringer er... punktene

TAKK FOR OSS!

Følg arbeidet vårt på ftbb.no